

نگاه بیرون

تحولات خطرناکی در راه است

الجزیة

برگردان: آزاده بابایی‌نژاد

● ... سعد الحریری در نطقی رسمی که تلویزیون عربستان آن را پخش می‌کرد، رسماً از سمت خود استعفا داد و علت اصلی آن را ترس از ترور اعلام کرد و گفت آنچه را در خفا برای کشتن و ازین‌بردن من تدارک می‌شود، لمس کردم. اوضاع و احوال کنونی بسیار شبیه همان برهه‌ای است که پدرم، رفیق حریری، ترور شد.

او در تبیین تصمیمش به وجود دولت پنهان و موازی دولتش که به گفته او حزب‌الله لبنان است، اشاره کرد و گفت حضور و دخالت این جنبش منجر به مشکلاتی میان کشورهای عربی منطقه شده است. در تحلیل استعفای سعد الحریری، قاسم قصیر، تحلیلگر لبنانی، معتقد است داده‌ها نشان می‌دهد او از سمت عربستان تحت فشار بوده و همین تصمیم ریاض، اوضاع لبنان را پیچیده‌تر خواهد کرد.

بنا بر گفته این آگاه سیاسی، استعفای ناگهانی حریری آرامش را در لبنان از بین برده و آغازی برای تحولات امنیتی و نظامی خطرناک از سوی اسرائیل یا سایر طرف‌های دیگر خواهد بود.

روزنه

روایت مقام دولت اواما از دلیل حذف موضوع موشکی از مذاکرات برجام

● **ایسنا:** «ریچارد نفیو»، معاون هماهنگ‌کننده سیاست تحریم‌ها در وزارت امور خارجه آمریکا در دوران ریاست‌جمهوری باراک اوباما، در یادداشت خود در نشریه «فاین افرز» با اشاره به انتقادات به برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) مبنی بر اینکه این توافق شامل برنامه موشکی ایران نمی‌شود، پس توافقی شکست‌خورده است، نوشت: «اینکه منتقدان می‌گویند ادامه برنامه موشکی باالستیک ایران یک شکست برای برجام است، یک اشتباه بزرگ است چراکه کنارگذاشتن یا تضعیف برجام اگر هیچ تأثیری هم نداشته باشد، دست‌کم موجب می‌شود کار واشنگتن و متحدانش برای رسیدگی به موضوع موشک‌ها سخت‌تر شود. موضع خصمانه دولت ترامپ در قبال تهران سبب می‌شود مقامات ایران احساس کنند که آمریکا یک مذاکره‌کننده قابل اعتماد نیست و موشک‌ها باالستیک برای دفاع از خودشان ضروری است. آمریکا به جای تقابل مستقیم با ایران یک استراتژی متفاوت را دنبال کند که مبتنی بر ماندن در برجام و تعامل با ایران و دیگر بازیگران منطقه‌ای درخصوص دیگر چالش‌های امنیتی در خاورمیانه باشد».

او معتقد است: عجیب نیست که با وجود اصرار و خواست مذاکره‌کنندگان آمریکایی برای مذاکره بر سر موشک‌های ایران، مقامات این کشور پافشاری کردند که برنامه موشکی نباید روی میز مذاکره باشد. محمد جواد ظریف، وزیر امور خارجه ایران، در ماه سپتامبر گفت که ایران باید توان دفاعی‌اش را توسعه دهد و موشک‌های این کشور فقط برای دفاع هستند. در جریان مذاکرات هسته‌ای نیز زمانی که برای آمریکا مسجل شد هیچ حمایت بین‌المللی‌ای از این موضعش وجود ندارد و با چنین درخواستی مذاکرات به جایی نخواهد رسید، موضوع موشک‌ها را کنار گذاشت. او افزود: هرچند آمریکا هنوز مایل به حذف برنامه موشکی ایران است، موفقیت هر راهبرد آمریکا برای تحقق این هدفش منوط به توانایی واشنگتن برای متقاعدکردن تهران است که بپذیرد این کشور با موشک‌هایش ناامن‌تر است تا با داشتن آنها. این راهبرد باید وجهی باشد. نفیو که از او به‌عنوان یکی از معماران تحریم‌ها علیه ایران یاد می‌شود، پیشنهاد داده است: چنین توافقی می‌تواند با مذاکره درباره محدودیت‌هایی برای برد و وزن کلاهک موشک‌ها آغاز شود. این توافق همچنین می‌تواند شامل تعیین محدوده برای تعداد موشک‌هایی که دولت‌های منطقه اجازه دارند در اختیار داشته باشند، شود. هرچند دست‌یافتن به یک توافق برای کنترل تسلیحات در خاورمیانه آسان نخواهد بود، اگر دولت ترامپ و متحدان منطقه‌ای‌اش در میان کشورهای حاشیه خلیج (فارس) به‌درستی تلاش کنند، برجام می‌تواند گام اول برای قدم‌گذاشتن در مسیر مدیریت مؤثر و بلندمدت برنامه موشکی ایران باشد.

politics@sharghdaily.ir

دیپلماسی

سعد حریری، نخست‌وزیر لبنان کناره‌گیری کرد

استعفا در ریاض، پیام به تهران

عبدالحمید

فراتر از خبر

رقابت منطقه‌ای ایران و عربستان

جاوید قربان‌اوغلی، دیپلمات وزارت امور خارجه، در تحلیل استعفای حریری معتقد است با این استعفا مشخص شده که نزاع و رقابت سیاسی بین ایران و عربستان سعودی در منطقه، شدت بیشتری یافته است. او می‌گوید یارگیری‌های منطقه‌ای به شکلی پیش رفته که اکنون پس‌لرزه‌هایش را در لبنان می‌بینیم. این کشور که از دیرباز یکی از محل‌های نزاع سیاسی بوده، در این مرحله برای فشار بیشتر به ایران در سطح منطقه و با استفاده از نفوذ در لبنان و سعود حریری به‌عنوان متحد عربستان، خود را به این شکل نشان داده است. این دیپلمات که سابقه کار در منطقه و آفریقا را در پرونده خود دارد، اضافه می‌کند: گرفتن پست نخست‌وزیری از سوی حریری بعد از دو سال کشمکش در این کشور، بعد از توافق نانوشته بین ایران و لبنان و قدرت فرماندهی‌های که احتمال داده می‌شود فرانسه بوده، انجام شد و این کشور به سمت آرامش نسبی پیش می‌رفت؛ اگرچه در لایه‌های زیرین آن کشمکش‌های سیاسی ادامه داشت و این استعفا نیز یکی از نشانه‌های آن بود. قربان‌اوغلی معتقد است این استعفا به‌طور کلی نشان‌دهنده افزایش‌یافتن تنش بین ایران و عربستان است.

مدعی شد: ایران تمایل زیادی برای نابودی جهان عرب دارد و هر جا که ایران باشد، مشکلات و فتنه‌ها سر باز می‌کند. حریری گفت با تمام تلاش خود برای حفظ بی‌طرفی لبنان در مسائل منطقه اما ایران مشکلاتی که هست را برای لبنان به ارمغان آورد. حزب‌الله به عنوان بازوی ایران نرفته‌ها در لبنان بلکه در تمام جهان عرب فعالیت می‌کند و با زور سلاح آنچه هست را به عنوان امر واقع بر ما تحمیل کرده است. نخست‌وزیر مستعفی لبنان مدعی شد: شری که ایران در منطقه می‌پراند به خود آن باز خواهد گشت. حزب‌الله به عنوان عامل ایران با دخالتی که در دیگر کشورها می‌کند، مشکلات بسیاری برای جهان عرب ایجاد کرده است.

واکنش ایران به ادعاهای حریری

عصر روز شنبه بهرام قاسمی در واکنش به استعفای نخست‌وزیر لبنان و بیان مطالب ضدایرانی در متن استعفانامه او گفت: «استعفای ناگهانی آقای حریری و بیان آن در کشوری دیگر نه‌تنها مایه تأسف و شگفتی است بلکه نشان‌دهنده بازی ایشان در زمینه است که بدخواهان منطقه طراحی کرده‌اند و برنده این میدان نه کشورهای عربی و اسلامی بلکه رژیم صهیونیستی است که حیات خود را در تنش «در» و «میان» کشورهای مسلمان منطقه تعریف کرده است. به گزارش ایسنا، این دیپلمات ارشد کشورمان افزود: «در شرایطی که به پایان داعش و جوان گروه‌های تروریستی در برخی کشورهای منطقه نزدیک می‌شویم، باید تلاش کرد با آرام‌کردن فضا به جبران خسارت‌های وارده به‌وسیله تروریست‌های دست‌پورده آمریکا و متحدان منطقه‌ای و بازسازی کشورهای آسیب‌دیده از سال‌ها جنگ و ویرانی پرداخت».

سخنگوی وزارت امور خارجه با رد اظهارات آقای حریری علیه نقش منطقه‌ای ایران، گفت: «تکرار اتهامات واهی و بی‌اساس صهیونیست‌ها، سعودی‌ها و آمریکایی‌ها علیه ایران توسط نخست‌وزیر مستعفی لبنان، گواه این است که این استعفا نیز سناریوی جدیدی برای تنش‌آفرینی تازه در لبنان و منطقه است اما بر این باوریم مردم مقام‌های لبنان از این مرحله نیز به‌راحتی عبور خواهند کرد».

قاسمی افزود: «جمهوری اسلامی ایران همواره

محافظت از ثبات لبنان را ستود که این امر به کسب پیروزی علیه گروه‌های تروریستی در منطقه جرود لبنان کمک کرد. میشل عون، رئیس‌جمهور لبنان، نیز در این دیدار گفت: جمهوری اسلامی ایران می‌تواند نقش مؤثری در دستیابی به راه‌حلی درباره مشکلات آوارگان سوری و کمک به آنها برای بازگشت به سرزمین خود، به‌ویژه در مناطق برخوردار از ثبات امنیتی، ایفا کند. اکنون بیش از یک میلیون و ۶۰۰ هزار آواره سوری در لبنان زندگی می‌کنند که لبنان توانایی بار سنگین ناشی از این آوارگی را ندارد و هدف از تحرک منطقه‌ای و بین‌المللی لبنان، درخواست از جامعه بین‌المللی و سازمان ملل برای تسهیل بازگشت آوارگان است.

میشل عون گفت: برخی از مواضع بین‌المللی در قبال این مسئله، همسو و هم‌نوا با تمایل لبنان نیست و این امر سوالات زیادی را درباره علت تأخیر در این بازگشت ایجاد می‌کند. او به تمایل لبنان برای تقویت روابط دوجانبه و توسعه آن در همه زمینه‌ها و نیز سفر به تهران اشاره کرد. ولایتی در این دیدار ضمن اشاره به اینکه امروز لبنان بیشتر از تمام کشورهای منطقه و عربی امنیت و ثبات دارد، گفت: توافق سیاسی و عبور از برخی مشکلات سیاسی در زمان ریاست‌جمهوری میشل عون، نشان‌دهنده پیروزی و دستاورد ملت برابر، لبنان، است.

یک روز قبل از استعفا

ولایتی یک روز پیش‌تر یعنی روز جمعه، به سعد حریری ملاقات کرده بود. به گزارش ایرنا، ولایتی در این دیدار گفت: ایران از دولت ائتلافی در لبنان حمایت می‌کند. او بعد از دیدار با نخست‌وزیر لبنان، این دیدار را خوب و ارزنده توصیف کرد و گفت، رابطه ایران و لبنان رابطه‌ای سازنده است و ایران همواره از استقلال لبنان حمایت می‌کند. ولایتی وجود دولت ائتلافی متشکل از ۸ مارس و ۱۴ مارس را موفقیتی برای همه دانست و گفت: من در دیدار با حریری در جریان گزارش اقدامات دولت لبنان در ثبات‌بخشی به لبنان و مبارزه با گروه‌های تروریستی قرار گرفتم. موفقیت دولت لبنان در مقابله با گروه‌های تروریستی و نیز شکست‌های اخیر تروریست‌ها در سطح منطقه، دستاوردی برای همه منطقه، به‌ویژه برای محور مقاومت است و ایران از این تدابیر حمایت می‌کند. این سخنان در حالی مطرح شد که سعد حریری یک روز بعد از این ملاقات در ریاض استعفا داد و کناره‌گیری خود را همراه با ادعاهای ضدایرانی جدی مطرح کرد. تحلیل‌ها مبتنی بر این است که استعفای حریری تحت‌تأثیر عربستان سعودی و به دنبال نقش این کشور در منطقه انجام گرفته است؛ در شرایطی که ریاض دنبال اجرای یک نقشه ضدایرانی در منطقه است و در تلاش است سهم خود را افزایش دهد و از تاثیرگذاری ایران بکاهد.

ریسک دیپلماسی

این کارشناس روابط بین‌الملل در ادامه گفت‌وگو با «شرق» تأکید می‌کند که اتفاق نامیمون در این زمینه، غفلت دستگاه دیپلماسی کشور از اتفاقی است که رخ داده است. او می‌گوید: هیچ چیز در دنیای سیاست یکباره رخ نمی‌دهد. آقای ولایتی به‌عنوان مشاور مقام معظم رهبری با شیخ‌وخوتی که دارد، به بیروت سفر می‌کند و ملاقات‌هایی انجام می‌دهد و با شخص حریری دیدار می‌کند؛ اما یک روز بعد حریری از ریاض بیانیه‌ای می‌دهد که در آن ۱۴ بار نام جمهوری اسلامی ایران با الفاظی به کار برده شده که شایسته این نظام نیست. می‌توان این سؤال را طرح کرد که دستگاه دیپلماسی، سفارت ایران در لبنان و دستگاه‌های تصمیم‌گیر درباره سیاست‌های منطقه‌ای، چگونه چنین ریسکی را انجام داده‌اند؟ این ضعف بزرگی در دیپلماسی ماست؛ در صورتی‌که این مجموعه باید قدرت پیش‌بینی داشته باشد و سفارت باید اتفاقاتی را که در مجاورتش در حال وقوع است، رصد و پیش‌بینی کند. جاوید قربان‌اوغلی می‌گوید استعفای حریری می‌تواند موجب بازگشت بحران به صحنه سیاسی لبنان شود و به‌شدت ایران را درگیر کند و تبعات آن، گریبانگیر ما هم بشود.

ادامه از صفحه اول

میم مثل منوچهر نیک‌آذر

«بگذارید و بگذرید، ببینید و دل مبنید، چشم بیندازید و دل مابازید، که دیر یا زود، باید گذاشت و گذشت». به امید آنکه متولیان دانشگاه، پژوهش و فناوری، در جمهوری اسلامی ایران، قدر استادان توسعه‌محور و دانش‌بنیان را که هدفی جز خدمت به ایران و تعالی آن ندارند، به‌خوبی بدانند و برای پاسداشت ایشان قبل از آنکه دیر شود، تلاش وافر کنند.

روح استاد شادا!

رشد خسوفت در ساختار آموزشی

اما اگر در عصری زندگی کنیم که سرعت پیشرفت تکنولوژی و دراختیارگیری داده‌های متنوع و بعضاً مخرب سرسام‌آور باشد، چه باید کرد؟ نمی‌توانیم تنها از خانواده‌ها انتظار داشته باشیم که همه چیز را کنترل کنند و فرزندان خود را در آنچه درست می‌پندارند، محصور کنند. ریشه‌های این ناسامانی جدی‌تر از تصور ماست. در کشور ما نهادهای فرهنگی و تربیتی متعددی وجود دارد که از قضا بخش عمده‌ای از آنها در سطره اختیار و وظایف دولت نیستند. مدیریت یکپارچه فرهنگی و اجرای سیاست‌های مبتنی بر اسناد بالادستی می‌تواند کمک کند تا این سیل ویرانگر ما را با خود نبرد.

ادامه از صفحه ۱۷

آقای روحانی به وعده‌هایتان عمل کنید

یعنی در آن تغییراتی دادند، تعداد بندها را کاهش دادند ولی باز هم آن روح این لایحه تغییراتی نکرد و ماهیت دولتی‌کردن‌نظارت بر فعالیت‌ها حرفه‌ای روزنامه‌نگاران تغییر نداشت. در صورت صحت این اتفاق من بعید می‌دانم که این اتفاق خاصی را ایجاد کند». مفیدی افزود: «نکته مهم‌تر از همه اینها این است که جریانی که به دنبال تهیه این لایحه بوده است، از ابتدا رویکرد تحدید (محدود)‌کردن فعالیت روزنامه‌نگاران را داشته است، انگار که نوعی وحشت از اطلاع‌رسانی شفاف داشتند. اینکه بخواهیم امید داشته باشیم همین جریان نظارت کارشناسی فعالان رسانه‌ای را بگیرد و در آن اعمال کند، غیرمنطقی و خوشبینانه است».

وی تأکید کرد: «متأسفانه آقای روحانی وعده‌هایی را می‌دهد که اجرایشان در توانش نیست و البته مشکل اینی اتفاق به ما خود بازمی‌گردد که با بی‌دقتی به برنامه‌های رئیس‌جمهور و کاندیداها و کسانی که شعار آزادی مطبوعات می‌دهند رای می‌دهیم اما به برنامه‌های آنها فکر نمی‌کنیم. ما هیچ‌گاه به‌عنوان روزنامه‌نگار نرسیدیم که آقای روحانی شما در حوزه رسانه چه برنامه‌ای دارید؟ شعار را که همه می‌توانند بدهند، اما برنامه شما چیست؟ آیا اتفاقی خواهد افتاد؟ چهار سال پیش که آقای جنتی وزیر ارشاد شد، خوش‌بینی‌هایی برای تغییر حاصل شد، اما با انتخاب‌هایی که انجام گرفت، معلوم شد قرار نیست اتفاق خاصی بیفتد. الان هم در دوره جدید با عوض‌شدن وزیر باز همان مسیر دارد طی می‌شود. ما روزنامه‌نگاران اگر در دوره دوم انتخابات با آقای روحانی اتمام حجت می‌کردیم و برنامه مشخصی از ایشان در حوزه رسانه می‌خواستیم، آن‌وقت می‌شد امید بست که شاید آقای روحانی بتواند کاری برای ما انجام دهد».

ترکیه، نیز گفت که مقام‌های آمریکایی با تحت تعقیب قراردادن ضراب، دنبال انگیزه‌های پنهانی هستند. چند روز بعد هم «بنجامین بارافمن»، وکیل رضا ضراب، با ارسال نامه‌ای به قاضی پرونده، پیشنهاد کرد که «ارلدف جولیانی»، از نزدیکان دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا که سابقه شهرداری نیویورک را دارد، به‌برای به‌نتیجه‌رسیدن این پرونده مذاکرات با مقامات دولتی در سطحی بالاتر از قضات دربار را برعهده بگیرد. قاضی این پرونده هم از او خواسته بود نقش جولیانی و مایکل ماکاسی، قاضی سابق فدرال و دادستان آمریکا در دوران ریاست‌جمهوری جورج بوش را مشخص کند. همچنین براساس گزارش نیویورک‌تایمز، آن دو برای دیدار با رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهوری ترکیه و گفت‌وگو درباره رضا ضراب به این کشور سفر کرده بودند. وکیل ضراب هم در نامه‌ای نوشت: «آنها، صرفاً نقش کمک به این پرونده را دارند و این امر مستلزم فعالیت مستقیم آنها در دادگاه نیست».

اما دادستانی در نامه‌ای خطاب به قاضی پرونده نوشت که این دو تلاش می‌کنند این پرونده را در سطوح بالا در دفتر دادستانی در مئنتخ که این پرونده را تحت پیگرد قانونی دارد، حل کنند که این به مفهوم مذاکره با مقامات ارشد وزارت دادگستری یا تلاش برای تغییر سرنوشت پرونده از مسیر دیپلماتیک است که می‌تواند سازمان‌های دیگر را دربر بگیرد.

داده‌سان‌های آمریکا در کیفرخواست خود علیه ضراب او را متهم کرده‌اند که صدها میلیون دلار برای دولت ایران و شرکت‌های ایرانی بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۵ جابه‌جا کرده و تحریم‌های آمریکا علیه ایران را دور زده است.

ردپای اردوغان در پرونده رضا ضراب

این افراد، رضا ضراب، تاجر ایرانی بود که به انتقال غیرقانونی محموله‌های طلا به ایران و انتقال غیرقانونی پول از طریق یک بانک متعلق به دولت ترکیه و پرداخت رشوه به نزدیکان مقامات دولتی اقدام کرده است. رسانه‌های ترکیه گفتند، ضراب به کمک هالک‌بانک در سال‌های ۲۰۱۲ و ۲۰۱۳، حدود هشت میلیارد دلار طلا از طریق ترکیه به ایران منتقل کرده و فعالیت‌های اقتصادی او در ترکیه برای دوزدن تحریم‌های ایران بوده است. رضا ضراب در ترکیه بدون محکومیت آزاد شد اما در فروردین سال ۹۵ در آمریکا به اتهام صدها میلیون دلار معاملات مالی در نقض تحریم‌های آمریکا علیه ایران بازداشت شد. وزارت دادگستری آمریکا در بیانیه‌ای اعلام کرد علیه این تاجر ایرانی – ترکیه‌ای و دو شهروند ایرانی با ادعای تلاش برای دوزدن تحریم‌های ایران کیفرخواست صادر کرده است. اولین جلسه دادگاه رضا ضراب در اردیبهشت ۹۵ در نیویورک برگزار شد ولی او اتهامات مربوط به برنامه‌ریزی توطئه برای انجام صدها میلیون دلار مبادلات مالیی برای کمک به ایران را رد کرد. نهم فروردین امسال هم روزپتر از دستگیری مدیر یک بانک دولتی ترکیه به اتهام دوزدن تحریم‌های ایران در آمریکا خبر داده بود. او متهم به تلبانی با رضا ضراب، برای انجام صدها میلیون دلار تراکش مالی غیرقانونی از طریق بانک‌های آمریکایی از سوی دولت ایران و دیگر نهادهای ایرانی شده بود. او یک روز پس از بازداشت در فرودگاه بین‌المللی جان اف کندی، در مئنتخ نیویورک در یک جلسه استماع در نزد قاضی جیمز فرانسیس حاضر شده است. همچنین به گزارش روزپتر، رجب طیب اردوغان، رئیس‌جمهور

شرق: «کمک‌گرفتن رضا ضراب از رئیس‌جمهوری ترکیه برای دوزدن تحریم‌های ایران»؛ خبرگزاری مهر به‌نقل از روزپتر نوشت دادستان‌های آمریکایی که مسئولیت رسیدگی به پرونده «رضا ضراب» تاجر ایرانی-ترکیه‌ای را دارند، می‌گویند او که به دوزدن تحریم‌های ایران متهم است، برای پیشبرد کارهای خود از نام «رجب طیب اردوغان» رئیس‌جمهوری ترکیه استفاده کرده و به دنبال جلب حمایت او بوده است. به ادعای دادستانی آمریکا، جزئیات ارائه‌شده در جلسه دادرسی که دوشنبه هفته گذشته در شهر «مئنتخ» ایالت نیویورک برگزار شد، این موضوع را نشان می‌دهد. آنها در توضیح ادعای خود به فایل ضبط‌شده یکی از مکالمات تلفنی ضراب اشاره می‌کنند که در آن به یکی از شرکای جرم خود از دیداری که با اردوغان حین یک مراسم عروسی داشته سخن می‌گوید و اینکه تلاش داشته رضایت او را برای خرید یک بانک ترکیه‌ای جلب کند. البته اردوغان که در زمان انجام این مکالمه تلفنی نخست‌وزیر ترکیه بود، به تخیلف متهم نشده است حال آنکه این احتمال که شاید پای برخی از مقامات ترکیه‌ای و بانک‌های این کشور هم به پرونده ضراب باز شود، رابطه آنکارا – واشنگتن را متشنج می‌کند. محاکمه رضا ضراب قرار است در ۲۷ نوامبر (ششم آذر) آغاز شود. اما نام رضا ضراب در ایران با بزرگ‌ترین پرونده فساد نفتی گره خورده است. بابک زنجانی در چهاردهمین جلسه دادگاه نام او و صراف «صغیر آلتین» متعلق به رضا ضراب را به میان آورد. در ۱۹۲۲ پلیس ترکیه اعلام کرد در جریان مجاری بحران فساد مالی ترکیه ۵۳ نفر را به اتهام پول‌شویی و فساد مالی بازداشت کرده است. یکی از